Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Selectae E Profanis Scriptoribvs Historiae

Heuzet, Jean

Lipsiae, MDCCLVIIII.

VD18 12897531

Capvt IIII.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17417

Visual Library

Vir bonus, quod honeste se facturum putauerit, faciet, etiamsi laboriosum erit: faciet, etiamsi damnosum erit: faciet, etiamsi periculosum erit. Rursus quod turpe erit, non faciet, etiamsi pecuniam afferet, etiamsi voluptatem, etiamsi potentiam. Ab honesto nulla re deterrebitur, ad turpia nulla spe inuitabitur. *Senec. Epist. 76.*

CAPVT IIII.

Communi vtilitati consulere debemus.

1. Sumus ad Iustitiam nati, neque opinione, sed natura, constitutum est ius. *Cic. 1. de Legg. c. 10*

Iustitia versatur in hominum societate tuenda, tribuendoque suum cuique, et rerum contractarum fide. *id. 1. de Offic. c. 5.*

Iustitiae primum munus est, vt ne cui quis noceat, nisi lacessitus iniuria: deinde, vt communibus vtatur pro communibus, priuatis vt suis. Sunt autem priuata nulla, natura: sed quia aliquid eorum, quae natura fuerunt communia, obtigit cuique hominum, varia ratione; id quisque teneat: e quo si quis sibi appetet, violabit ius humanae societatis. *ibid. c. 7*

Sed quoniam (vt praeclare scriptum est a Platone) non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria vindicat, partem amici: atqui, (vt placet Stoicis) quae in terris gignuntur, ad vsum hominum omnia creari, homines autem hominis caussa esse generatos, vt ipsi inter se, aliis alii prodesse possent; in hoc naturam de- *ibid.*

bemus

bemus ducem sequi, communes vtilitates in medium adferre, mutatione officiorum, dando, accipiendo; tum artibus, tum opera, tum facultatibus, deuincire hominum inter homines societatem.

Seneca Ep. 95. 2. Quantulum est, ei non nocere, cui debeas prodesse? Magna scilicet laus est, si homo mansuetus homini est. Praecipiemus, vt naufrago manum porrigat, erranti viam monstret, cum esuriente panem suum diuidat? Quando omnia, quae praestanda sunt ac vitanda, dicam, quum possim, breuiter hanc formulam humani officii tradere? Omne hoc, quod vides, quo diuina atque humana conclusa sunt, vnum est: Membra sumus corporis magni. Natura nos cognatos edidit, quum ex iisdem et in eadem gigneret. Haec nobis amorem indidit mutuum, et sociabiles fecit: illa aequum iustumque composuit: ex illius constitutione miserius est nocere, quam laedi; et illius imperio paratae sunt ad iuuandum manus. Iste versus, et in pectore, et in ore sit:

Homo sum, humani nihil a me alienum puto.

Cic. 3. Offic. c. 6. 3. Si etiam hoc natura praescribit, vt homo homini, quicunque sit, consultum velit: necesse est, secundum eandem naturam omnium vtilitatem esse communem. Quod si ita est, vna continemur omnes, et eadem lege naturae: idque ipsum si ita est, certe violare alterum lege naturae prohibemur.

Vt,

Vt, si vnumquodque membrum sensum hunc haberet, vt posse putaret se valere, si proximi membri valetudinem ad se traduxisset; debilitari et interire totum corpus necesse est: sic, si vnusquisque nostrum rapiat ad se commoda aliorum, detrahatque, quod cuique possit, emolumenti sui gratia: societas hominum et communitas euertatur necesse est. *ibid. c. 5.*

Sibi, vt quisque malit, quod ad vsum vitae pertineat, quam alteri, adquirere, concessum est, non repugnante natura. Illud natura non patitur, vt aliorum spoliis nostras facultates, copias, opes augeamus. *ibid.*

Scite Chrysippus, vt multa: Qui stadium, inquit, currit, eniti et contendere debet, quam maxime possit, vt vincat: supplantare eum, quicum certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere, quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri deripere, ius non est. *ibid. c. 10.*

4. Forsitan quispiam dixerit: Nonne igitur sapiens, si fame ipse conficiatur, abstulerit cibum alteri, homini ad nullam rem vtili? Minime vero. Non enim mihi est vita mea vtilior, quam animi talis affectio, neminem vt violem commodi mei gratia. Suum cuique incommodum ferendum est potius, quam de alterius commodis detrahendum. *ibid. c. 6.*

Neque vero hoc solum natura, id est, iure gentium, sed etiam legibus populorum, quibus in singulis ciuitatibus respublica continetur, eodem modo constitu- *ibid. c. 5.*

tum est, vt non liceat sui commodi caussa nocere alteri. Hoc enim spectant leges, hoc volunt; incolumem esse ciuium coniunctionem: quam qui dirimunt, eos morte, exsilio, vinculis, damno coërcent.

Capvt V.

Ipsa peccandi voluntas peccatum est.

Aelian. V. H. l. 14. c. 28.

1. Me quidem iudice, non is solus malus est, qui iniuriam fecit, sed et qui facere in animo habuit.

Senec de Constant. c. 7. 5. Benef. c. 14.

Potest aliquis nocens fieri, quamuis non nocuerit. Omnia scelera, etiam ante effectum operis, quantum culpae satis est, perfecta sunt. Non minus latro est, cuius telum opposita veste elusum est: quia, vt ait P. Syrus:

v. 220.

Exeritur opere nequitia, non incipit.

Democr. Sentent. Stobaeus Serm. 9. p. 110. lin. 56.

Vir probus, aut improbus, non ex operibus tantum, sed etiam ex voluntate spectatur.

Bonus est, non qui non iniuriam facit, sed qui ne vult quidem.

Herodot. l. 56.

2. Fuit Lacedaemone ciuis, nomine Glaucus, cuius iustitia maxime celebrabatur. Itaque grandem pecuniae summam eius fidei credere non dubitauit ciuis quidam Milesius. Eam pecuniam repetentibus postea mortui Milesii liberis, retinere in animo habuit Glaucus, et oraculum Apollinis consuluit, an interposito iure iurando abnegare posset depositum apud se auri pondus. Respondit Pythia, ipsum daturum